

In Μαρτίου 1935

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

Η πολιτική αυτονομία του ελληνικού στρατού που εξελίχθηκε μετά τον Εμφύλιο, θεμελιώνεται την περίοδο 1935-45, επισημαίνει ο ιστορικός Τάσος Σακελλαρόπουλος στο «Ειρήνη, πόλεμος, πολιτική, συνωμοσίες. Οι Έλληνες αξιωματικοί 1935-1945» (εκδ. Πατάκη).

Σημείο αφετηρίας του συγγραφέα είναι το κίνημα της 1ης Μαρτίου του 1935 από τη βενιζελική αντιπολίτευση έναντι της φιλοβασιλικής κυβέρνησης του Παναγή Τσαλδάρη, η οποία είχε προκύψει μετά τις βουλευτικές εκλογές του 1933. Το αποτέλεσμα εκείνων των εκλογών είχε οδηγήσει σε ένα πρώτο, αποτυχημένο, κίνημα του Πλαστήρα στις 6 Μαρτίου του 1933.

Το κίνημα του 1935 απέτυχε και αυτό εν τη γενέσει του, ο Βενιζέλος διέφυγε στο εξωτερικό, όπως και άλλοι κινήματιες. Η πάταξη του κινήματος υπήρξε μεν εύκολη, πλην όμως κατέληξε σε εκτελεστικά αποσπάσματα.

Εξχωρίζει η εκτέλεση του 78χρονου αντιστράτηγου Αναστάσιου Παπούλα, πρώην δι-

οικητή της Στρατιάς Μικράς Ασίας και πρώην σφοδρού πολέμιου του βενιζελισμού, ο οποίος άλλαξε ιδεολογικό «στρατόπεδο» το 1922. Η εκτέλεσή του, όπως και αυτή ενός ακόμα «νεο-βενιζελικού», του υποστράτηγου Μιλτιάδη Κοιμήση, θεωρήθηκε πράξη αντεκδίκησης για τις εκτελέσεις το 1922.

Το κίνημα οδήγησε σε αυτό που οι βενιζελικοί ήθελαν να αποφύγουν: στην παλινόρθωση της μοναρχίας με την επαναφορά του Γεωργίου Β΄.

Εννοια-κλειδί εδώ είναι το (άτυπο) «σώμα των βενιζελικών αξιωματικών», κατά τον Τ. Σακελλαρόπουλο, το οποίο γεννήθηκε το 1912. «Με την απήκυσή του στον στρατό και την πολεμική απόδοσή του, αποτελούσε πολύτιμο βραχίονα των πολιτικών εφαρμογών του Βενιζέλου και ισχυρό μέ-

σο διαπραγματεύσεως όπου το έκρινε χρήσιμο».

Οντως, το 1922 έχουμε ωμή παρέμβαση των βενιζελικών (Πλαστήρα, Γονατά, Παγκάλου κ.ά.) στην πολιτική ζωή της χώρας με κατάληξη το ματωμένο Γουδί.

Τι μας δείχνει το 1935; Την «αποδυνάμωση και την ακύρωση της κραταιάς βενιζελικής παρουσίας στον στρατό».

Ο συγγραφέας υποστηρίζει πως οι απόφοιτοι της Σχολής Ευελπίδων της περιόδου 1928-1935 ήθελαν να «ξεχωρίσουν σε σχέση με τους αρχαιότερους αξιωματικούς, οι οποίοι διατηρούσαν μεν τις παλαιές πολεμικές δάφνες τους, σε χρόνια όμως κατά τα οποία πολλά πράγματα είχαν πα αλλάξει (Βερέμης). Το διακύβευμα πλέον αφορούσε τον αξιωματικό κύρους κατά τη διάρκεια της ειρήνης και όχι του πολέμου».

Το κίνημα απέτυχε διότι, από τη μία, είχαμε την αποστασιοποίηση παλαιότερων βενιζελικών και από την άλλη πρόχειρο σχεδιασμό και μειωμένη συμμετοχή «νέου αίματος».

Πλην των Παπούλα, Κοιμήση, εκτελέστηκε και ο Χανιώτης επίλαρχος Στυλιανός Βολάνης, «με συνοπτικές διαδικασίες, τις οποίες χειρίστηκε ο τότε διοικητής του Γ΄ Σώματος Στρατού Αλέξανδρος Παπάγος».

Αυτή ήταν η πρώτη εκτέλεση μέλους κρητικής στρατιωτικής οικογένειας, «προειδοποίηση προς την ισχυρή ομάδα των Κρητών δημοκρατικών αξιωματικών».

Οι λοιποί συμμετέχοντες τιμωρήθηκαν με δημόσιο εξουτελισμό στον χώρο των Παραπηγμάτων του 1ου Συντάγματος Πεζικού (Μουσείο ΕΑΤ/ΕΣΑ σήμερα), «όπου υπό τη κλεψύδα και τα φτυσίματα των στρατιωτών αφαιρέθηκαν τα εθνόσημα από τα πηλήκια των αξιωματικών, όπως και τα κουμπιά των στολών τους, υποβιβάζομενοι έτσι στον βαθμό του στρατιώτη»...